INFORMACE
Astronomického ústavu AV ČR

březen – červen 2001

Návštěva prezidenta republiky v Ondřejově

Asi dva roky plánovaná návštěva prezidenta České republiky Václava Havla v Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově se uskutečnila 17. května večer. Podle přání pana prezidenta, který nakonec přijel bez manželky, proběhla jeho návštěva na neoficiální úrovni a počet přítomných byl značně omezen. Pan prezident si přál projít se po observatoři, pohovořit o astronomii a fyzice a pokud to bude možné pozorovat vybrané objekty na obloze. Poslední přání bohužel nebylo možno splnit, neboť večer 17. května bylo zcela zataženo, po odjezdu pana prezident se dokonce dalo do deště.

Pan prezident přijel do Ondřejova se svým doprovodem okolo osmé hodiny večerní. Po uvítání u busty zakladatele observatoře J.J. Friče jsme šli na krátkou procházku po pozorovací plošině staré observatoře. Navštívili jsme centrální a západní kopuli, kde jsou instalovány fotografie a další dokumenty zachycující zakládání a budování observatoře a nově otevřené Astronomické muzeum Vojtěcha Šafaříka s astronomickými přístroji z různých dob.

Pak jsme se přemístili do ústavní posluchárny za 2m dalekohledem, kde jsme v úzkém okruhu kolem stolu ve tvaru písmene U odpovídali na dotazy pana prezidenta. Mimo otázek dotýkajících se přímo Astronomického ústavu a náplně naší práce jsme hovořili o galaxiích, jejich vývoji a o pohledu do vzdáleného vesmíru, do dob, kdy jeho stáří bylo zhruba 1/5 dnešního (tento obraz zprostředkuje nejen Hubblův vesmírný dalekohled, ale i pozemské přístroje nové generace, dalekohledy velkých průměrů – cca 10 m – s adaptivní optikou). Petr Hadrava vysvětlil panu prezidentovi, jak je časoprostorový konus uzavřen v dobách, kdy stáří vesmíru bylo okolo 1000 let. Před tímto okamžikem nebyl vesmír průhledný a tudíž astronomická pozorování se mohou týkat pouze té konečné části prostoročasu, která je mezi stářím vesmíru zhruba 1000 let a dneškem. Anděla Kalvová z Fyzikálního ústavu vysvětlila panu prezidentovi princip experimentu, ve kterém se podařilo zpomalit a zastavit světlo, a Bedřich Velický z MFF UK objasnil, proč je obloha ve dne modrá.

Na závěr návštěvy si pan prezident prohlédl 2m dalekohled a seznámil se s jeho programem. Podle zpráv z kanceláře prezidenta republiky byla návštěva velmi zdařilá a přispěla k upřesnění představ o astronomii a fyzice.

J. Palouš

Informace z vedení ústavu

- **Do oborové rady č. 3 GA AV ČR** byl navržen P. Ambrož a jako externista D. Vokrouhlický. V OR 1 zůstává ještě další rok M. Vandas. Do oborové komise GA ČR č. 2 (podobor č. 205) byl nominován A. Mészáros. Zůstává J. Vondrák a M. Wolf.

- **Hlávkova nadace** vypisuje cenu J. Hlávky pro mladé talentované vědecké pracovníky do 33 let. Vedoucí oddělení podají své návrhy do 16. července t.r.

- **Nová "barevná knížka" o ústavu** za období 1999-2000 byla vydána v celkovém nákladu 700 ks (nedopatřením tiskárny opět v béžové barvě).

- **Do telefonní ústředny** byla nainstalována GSM brána a byla rozšířena o 16 nových linek. Nové linky budou přidělovány pouze novým zaměstnancům, ostatní případy lze řešit pomocí paralelních linek.
- I v tomto roce ústav počítá s nabídkou **letní praxe pro studenty VŠ**. Studenti mohou být placeni z OON z jednotlivých oddělení, nebo po dohodě s P. Harmancem bude ústav tyto prostředky refundovat AsÚ MFF UK.
- **Předsedkyně AV ČR H. Illnerová** požádala ústavy o návrhy na členy pomocných a poradních orgánů AR. Z řad pracovníků ústavu byli jmenováni: do Ediční rady P. Hadrava a do Rady pro zahraniční styky J. Vondrák.
- **Informační centrum Ladův kraj** zařadilo do turistických map cyklistickou trasu Hrušov-Louňovice, která vede přes pozemky Astronomického ústavu.
- **Novým předsedou ČASu** byl na 15. sjezdu (31.3.-1.4. 2001) zvolen P. Pravec.
- Členové kolegia ředitele vybrali hlasováním pořadí ze tří nejlepších návrhů na **logo Astronomického muzea V. Šafaříka**.
- **Výjezdní zasedání parlamentní komise pro letectví** na téma "Kosmické aktivity v ČR a jak jim pomoci" se uskutečnilo 8.6. v seminární místnosti. Zasedání organizoval F. Fárník z titulu své funkce předsedy COSPARu.
- **Podle zákona č. 142 Sb.** o zadávání výběrových řízení (v platnosti od dubna) není třeba na nákup do 2 mil. Kč od jedné firmy nebo stejného druhu zboží vypisovat výběrové řízení.
- Od 1. června 2001 byl na následující čtyři roky jmenován **nový ředitel AsÚ SAV**, Ján Svoreň.
- Ústav získal od AV a MŠMT příslib finančního příspěvku na vypuštění **družice MIMOSA**, které by mohla provést německo-ruská agentura EUROCKOT.
- **Ve výběrovém řízení pro GA IAU 2006** se umístila na 1. místě firma CBT, na druhém místě firma ICARIS.
- **Den otevřených dveří** se uskuteční ve dnech 19.-21. října 2001.
- **Nové fialové projekty** nebudou již vypisovány. O finanční podporu v omezeném rozsahu je možno požádat na projekty pokračující z letošního roku, týká se modernizace slunečních dalekohledů, echelletového spektrografu a automatizované kamery na fotografování přeletu jasných meteorů.
- **Tiskovými mluvčími ústavu** byli jmenováni P. Pravec a S. Ehlerová.
- **Ondřejov navštívili:** velvyslanec EU R. Cibrian (26.2.), kulturní atašé francouzské ambasády D. Soteau (7.3.), prezident republiky V. Havel (17.5.; viz samostatný článek) a princ Turki El-Saud (14.6.; viz samostatná zpráva).

Návštěva ze Saudské Arábie

Dne 14. června navštívil náš ústav ředitel Space Research Institutu princ Turki El-Saud, člen královské rodiny, v doprovodu ředitele Directory of Technology of the "King Abdulaziz City for Science and Technology" dr. Mohameda A. Tarabzouniho. Princ Turki El-Saud projevil zájem o vědecký a technický program ústavu, obzvláště o družici MIMOSA, o projekt automatizace celooblohových kamer, o pozorování slunce, o 2 m dalekohled i o program 65 cm dalekohledu, a vyslovil nabídku na vyslání mladých vědeckých pracovníků na studijní pobyt v našem ústavu.

D. Pivová

Druhý ročník tenisového turnaje

Středa 27.6.

Turnaj se měl v rámci tradice založené v minulém roce uskutečnit opět 21. června. Protože však chyběl jeden z klíčových hráčů a turnaj by tak byl ochuzen o několik pěkných zápasů, proběhl hlavní turnaj až o týden později – 28. června od 13 hodin. Zatímco loni se turnaje zúčastnilo pouze sedm statečných, zkušených tenistů, letos se objevilo několik nových odvážlivců, kteří kouzlu bílého sportu propadli sice nedávno, ale naplno.

Turnaj byl proto rozdělen do dvou částí. První nelítostná klání proběhla v předkole, ve středu 27. června.

Hrálo se podle osvědčených pravidel: každý s každým, na jednu sadu do max. počtu 9 her. Turnaj byl převážně obsazen dámami: Zdenka Ambrožová, Hana Hanušková, Jana Novotná, Stáňa Medřická, Radka Svašková. Kromě radosti ze hry měly jejich vzájemné zápasy určit i hráčku, která postoupí do druhého – hlavního – hracího dne.

Zatímco herní nasazení bylo obrovské, znalost pravidel někdy lehce pokulhávala. Nad regulérností všech zápasů obětavě a trpělivě bděli pánové Pavel Koten a Petr Pecina.

Hra se během utkání několikrát plynule přenesla i za hranice hřiště, dokonce hrozilo, že turnaj bude ukončen pro nedostatek herních prostředků – míčků. Naštěstí zde byli obětaví diváci, kteří se v rojnici vydali míčky hledat a vždy se jim je podařilo vrátit do hry.

O to, aby hráči a hráčky nestrádali hladem nebo žízní, se pečlivě starala po oba dny paní Helena Kyclerová.

Z turnaje nakonec vyšla jednoznačně jako vítězka a postupující hráčka paní Stáňa Medřická, jejíž dělová podání budila úctu i hrůzu zároveň.

Ve středu se na kurtu utkali také dva zástupci mužů: pánové Richard Plaček versus Rosťa Štork. V pohledném zápase vyhrál pan Richard Plaček. Očekáváme, že v příštím roce se i oni dva přihlásí do soutěže mezi zkušenější hráče.

Účelem středečního turnaje nebyly ohromující sportovní výkony ani několikahodinové klání, při kterém se divákům tají dech. Cílem bylo společně si zahrát, protáhnout tělo, pobavit se a vzájemně se poznat i z jiné, mimopracovní, stránky. Vydařené sportovní odpoledne se všem velmi líbilo. Nikdo z hráčů snad neusne na vavřínech, všichni odcházeli s předsevzetím trénovat na další, 3. ročník turnaje.

Pro podobná radostná sportovní setkání byl tenisový kurt v minulém roce obnoven a těšíme se, že bude i nadále v tomto duchu využíván.

R. Svašková

Čtvrtek 28.6.

Do hlavní soutěže se přihlásilo 5 borců, jedna dáma dostala divokou kartu a jedna vyšla ze středeční kvalifikace.

V dámské soutěži se tedy uskutečnil pouze jediný zápas – finále – mezi Zuzanou Dienstbierovou, hrající na divokou kartu, a kvalifikantkou Stáňou Medřickou. Věčně druhá Zuzana Dienstbierová zůstala věrná tradici a v kvalitním zápase na kýžený titul opět nedosáhla. Hra vítězky Stáni Medřické, nováčka v ústavu i v soutěži, je příslibem do dalších ročníků, což podtrhuje i fakt, že vítězka se obešla bez divácké podpory. Její fanynky z TJ Knihovna nevzaly v úvahy možné změny v herním rozpisu a s transparentem “Stáňo, do toho! Jsi jednička!” přišly ke kurtu dávno poté, co Stáňa jejich tvrzení svou výhrou doložila.

Pánské soutěže se zúčastnili tři zástupci oddělení DA ze vzdálené Prahy (Jan Palouš, Cyril Ron a Miloš Šidlichovský) a dva zástupci oddělení MPH (Pavel Koten a Petr Pecina). Svatý Petr zařídil mírné pokropení kurtu, a to, že skrápěl hráče a diváky i během prvních tří zápasů, mu bylo odpuštěno. Dva nejurputnější zápasy, které skončily 5:4 včetně dlouhých řad odvrácených mečbolů, byly shodou okolností svedeny o poslední místo a o vítězství v turnaji. V zápase o poslední místo Cyril Ron v osmé hře překvapivě vyhrál svůj servis a vyrovnal na 4:4 a v deváté hře už šlo pouze o to, komu bude přát více štěstí. Nepřálo Pavlu Kotenovi a doufáme, že ho to neodradí od účasti v příštím ročníku. Shodou dalších okolností byl poslední zápas soutěže i zápasem o vítězství v celém turnaji. Utkali se v něm obhájce titulu Jan Palouš s Milošem Šidlichovským, který se vloni turnaje nezúčastnil pro lázeňské povinnosti. Přes mírnou převahu Miloše, který méně chyboval, dokázal Jan Palouš mocným vzepětím v závěru vyrovnat z 2:4 na 4:4, a utkání tak došlo k infarktovému rozuzlení, když Miloš Šidlichovský dokázal proměnit svůj 5. nebo 6. mečbol ve vítězství v celém turnaji. Na třetím místě se umístil Petr Pecina – obávaný soupeř – který svými řezanými zákeřnými míči vyvolával bouřlivé reakce publika.

Jediný, kdo nechyboval, byl hlavní sudí Marian Karlický. Díky jeho přehledu, dohledu a výdrži nevznikly na hřišti žádné krizové okamžiky. Ale nedivme se jeho výkonu, vždyť ho na rozdíl od hráčů přišla podpořit téměř kompletní rodina.

Zástupci médií, Radek Peřestý a Miroslav Šlechta, se na hřišti také činili, viz 170 snímků, jež jsou k vidění na `http://alnitak.ig.cas.cz/tenis` a které přiblížily pohodovou atmosféru klání i nejširší ústavní veřejnosti.

Na závěr byl sehrán tradiční mix-debl, kde se na jedné straně sešli vítězové Stáňa Medřická s Milošem Šidlichovským, na druhé straně poražení finalisté Zuzana Dienstbierová s Janem Paloušem. Vítězové v singlu potvrdili svoji letošní formu a celkem jednoznačně vyhráli 5:1.

Na putovním poháru, který letos díky péči dílny AsÚ nepropustil ani kapku šampaňského, budou na zlatém štítku vyryta jména **Stáňa Medřická** a **Miloš Šidlichovský** vedle loňských vítězů Katky Soldánové a Jana Palouše.

C. Ron

Výsledky

27.6. — muži

	Richard	Rosťa	Výhry	Pořadí
Richard	×	5:2	1	1
Rosťa	2:5	×	0	2

27.6. — ženy

	Zdenka	Hana	Stáňa	Jana	Radka	Výhry	Pořadí
Zdenka	×	5:2	2:5	5:1	5:1	3	2
Hana	2:5	×	0:5	1:5	2:5	0	5
Stáňa	5:2	5:0	×	5:0	5:0	4	1
Jana	1:5	5:1	0:5	×	5:4	2	3
Radka	1:5	5:2	0:5	4:5	×	1	4

28.6. — muži

	Koten	Palouš	Pecina	Ron	Šidlichovský	Výhry	Pořadí
Koten	×	1:5	0:5	4:5	1:5	0	5
Palouš	5:1	×	5:2	5:0	4:5	3	2
Pecina	5:0	2:5	×	5:0	1:5	2	3
Ron	5:4	0:5	0:5	×	0:5	1	4
Šidlichovský	5:1	5:4	5:1	5:0	×	4	1

28.6. — ženy

	Dienstbierová	Medřická	Výhry	Pořadí
Dienstbierová	×	1:5	0	2
Medřická	5:1	×	1	1

ZE SEMINÁŘŮ ÚSTAVU

Seminář oddělení meziplanetární hmoty 5. března 2001

Novinky z oddělení MPH

Od 1.3. nastoupil do skupiny fyziky meteorů pan Ondřej Mikulaštík. Bude se podílet na pozorování bolidovými kamerami a na zpracování dat a jejich zpřístupnění v databázích. V únoru byl na pracovním pobytu v Ondřejově Hans Betlem z Holandské meteorické společnosti. Zabývali jsme se zpracováním pozorování Leonid ze společné holandsko-české expedice, která se uskutečnila v listopadu ve Španělsku. Této úspěšné akce se z naší strany zúčastnili P. Spurný, J. Borovička a R. Štork. Poměrně úspěšné bylo také sledování meteorického roje Ursa Minorid, u kterých se očekávala 22. 12. 2000 zvýšená aktivita. Kvůli nízké oblačnosti se nemohlo uskutečnit plánované dvoustaniční televizní pozorování, ale získali jsme data alespoň ze šumavského Churáňova, kam jsme se na poslední chvíli vypravili. Ursa Minoridy a Leonidy byly rovněž pozorovány meteorickým radarem v Ondřejově.

CCD kamera AP7 je zpátky z opravy a během jara bude namontována na 65cm dalekohled. V rámci pozorování blízkozemních planetek probíhá úspěšná spolupráce s radary v Arecibu a v Goldstone. Radarovým pozorováním velmi pomůže, pokud je z fotometrie známa rotační perioda planetky. Počet očíslovaných planetek objevených v Ondřejově dosáhl v únoru čísla 100. P. Pravec byl pozván, aby napsal kapitolu do knihy Asteroids III — přehledové publikace, která vychází jednou za 10 let.

První testy programů dodaných českým týmem pro projekt ESA INTEGRAL proběhly úspěšně. Testovací kamerou OMC bylo v únoru v Ondřejově pořízeno asi 400 snímků pro testy různých programů OMC. Španělsko-český robotický teleskop BOOTES získal první simultánní snímky (tj. v čase t = 0) pro gama záblesk GRB 010220. Nebyl nalezen žádný optický protějšek do limitní magnitudy 10 (pro trvání jevu 1 minuta), ale oblast leží poblíž galaktického rovníku s vysokou extinkcí. Na Kleti byly pořízeny následné snímky pro gama záblesky GRB 010213 a 010214 s limitní magnitudou 21. Negativní výsledky byly publikovány v cirkulářích GCN.

J. Borovička, vedoucí oddělení MPH

Studie barevných indexů a zářivosti optických dosvitů gama záblesků

VOJTĚCH ŠIMON

Objev optických dosvitů přinesl převrat v poznatcích o gama záblescích. Analýzou souboru dosud pozorovaných dosvitů a aplikováním metody barevných indexů se nám podařilo získat poznatky o společných vlastnostech těchto jevů, týkajících se nejen jejich časového vývoje, ale i množství interstelární absorpce (zčervenání) uvnitř jejich hostitelských galaxií. Tento výzkum probíhá v rámci společného projektu AV ČR a CNR Itálie a projektu MŠMT KONTAKT ES02 a GA ČR 205/99/0145.

Seminář stelárního oddělení 2. dubna 2001

Novinky ze stelárního oddělení

31. ledna 2001 ukončil roční pracovní poměr Dr. Hrvoje Božić. 9. dubna 2001 nastoupil pozorovatel Miroslav Macháček, pracovní poměr ukončil ve zkušební době 30. dubna 2001. Od 1. dubna 2001 byl rozšířen RNDr. Petru Harmancovi, DrSc. pracovní úvazek z 0.1 na 0.3.

V době od 1. října 2000 do 5. ledna 2001 byl ve stelárním oddělení na tříměsíčním pobytu financovaném NATO Dr. Izold Pustylnik z Observatoře Tartu (Toravere, Estonsko).

V březnu 2001 navštívil naše oddělení Dr. Krešimir Pavlovski z Chorvatska. Od 17. dubna 2001 do 15. května 2001 pracoval v našem oddělení postgraduální student Vladislav Pustynski z Estonska. V květnu 2001 přijela na týdenní návštěvu postgraduální studentka Jadwiga Daszynska z Polska.

V lednu byl přes internet zpřístupněn archív elektronických spekter z detektoru Reticon. Autorem archivu a příslušného programového vybavení je RNDr. Petr Škoda, CSc. Archív je přístupný na adrese `http://stel-www.asu.cas.cz/retarchive/retarch.html`.

Jiří Kubát, vedoucí stelárního oddělení

Dvojhvězdy typu phi Per (Be&sdO)

STANISLAV ŠTEFL

Phi Per byla donedávna jediným pozorovaným systémem v důležité fázi vývoje těsné dvojhvězdy, kdy kolem primární hvězdy typu Be pozorujeme disk vytvořený přenosem hmoty od sekundární hvězdy, která při expanzi dosáhla Roschovu mez a kterou nyní představuje pouze obnažené horké heliové jádro. Optické i UV spektrum phi Per představuje komplex proměnných čar a komponent vznikajících v různých částech dvojhvězdy. Původ a mechanismus vzniku některých z nich, především pekuliárních emisních komponent ve dvou čarách He I, nebyl téměř 10 let po jejich objevu spolehlivě vysvětlen.

Phi Per byla předmětem studie provedené ve spolupráci s německými astronomy (Štefl, Hummel, Rivinius 2000, AA 358, 220). Pomocí spektrografu Heros byla emisní komponenta He I, jejíž změny sledují orbitální periodu, identifikována v dalších čarách He I. Analýza spektroskopických charakteristik profilu He I 6678, získaných během devadesátých let pomocí ondřejovského 2m dalekohledu, potvrdila, že dříve publikované hypotézy o jejich vzniku jsou neuspokojivé. Byl navržen nový model, ve kterém emisní komponenty He I vznikají v části cirkumstelárního disku kolem primární Be hvězdy, která je excitována zářením horké sekundární hvězdy. V další práci (Hummel & Štefl 2001, AA 368, 471) jsou pro tento model emisní profily komponent He I 6678 vypočteny při zahrnutí fyzikálně konzistentního modelu cirkumstelárního disku. Metodou matematické minimalizace rozdílu mezi profily vypočtenými a pozorovanými současně v deseti fázových binech byly odvozeny geometrické parametry oblasti jejich vzniku.

Z hlediska vývoje dvojhvězd je důležité nalézt a studovat další dvojhvězdy ve stejné vývojové fázi. To je velmi obtížné v pozemské spektroskopii, neboť v optickém spojitém spektru je heliová hvězda zcela přezářena primární složkou. Rivinius a Štefl (1999, IAU Col. 175, 581) ukázali na základě shodné proměnnosti ve spektrech, že druhým takovým systémem je známá hvězda 59 Cyg. V další práci (Rivinius, Štefl, Hummel, Maintz 2001, workshop "Interacting Winds from Massive Stars", Astron. Soc. Pacific Conf. Series, v tisku) byly shrnuty vlastnosti emisních komponent čar He I a navrženo, jak mohou tyto komponenty být využity pro nepřímou detekci daného typu dvojhvězd.

Soubor výše uvedených prací je částí výsledků dosažených v grantu GA CR č. 202/97/0326. Staly se východiskem pro další mezinárodní projekty a doktorské práce.

Seminář stelárního oddělení 14. května 2001

Nonadiabatic observables of early-type pulsating stars

JADWIGA DASZYNSKA

We present the new diagnostic diagrams for identification of pulsational mode, in the case of beta Cephei variables. These diagrams contain the amplitudes and phases of various oscillating line parameters, which we call *spectroscopic nonadiabatic observables*.

With the purpose of this we calculate the time series of Si III 4552.6 A line profiles using results of linear nonadiabatic calculations for unstable beta Cephei models of Dziembowski & Pamyatnykh (1993). We discuss the evolutionary effect on this method as well as the influence of the inclination angle, the amplitude of the radius variation and rotational velocity of the star.

We show, that all unstable models are grouped in domains assigned by different l and m values. Especially, we can unambiguous determine by means of these diagrams the **value** and **sign** of the azimuthal order, m.

References:
Dziembowski W. A., Pamyatnykh A. A., 1993, MNRAS 262, 204

Seminář oddělení dynamické astronomie 18. června 2001

Novinky z oddělení dynamické astronomie

Od posledního řádného semináře oddělení DA 5. února 2001 proběhlo několik zahraničních cest členů oddělení. V březnu se Jan Palouš zúčastnil IAU symposia 207 "Extragalactic star clusters" v Chile, kde přednesl referát. Na tuto cestu navázal účastí na miniworkshopu "Initial mass function and unit of star formation" v Brazílii. Jan Palouš se dále v červnu účastnil na Slovensku oslav stého výročí narození Dr. A. Bečváře. Jan Vondrák se v březnu zúčastnil v Nice týdenního zasedání Evropské geofyzikální společnosti a v jejím rámci i 32. zasedání řídícího výboru IERS, jehož je novým předsedou. Bruno Jungwiert navštívil 6.-7. června Pařížskou observatoř v rámci spolupráce s Prof. Francoise Combes na zpracování a interpretaci infračervených pozorování blízkých galaxií. Soňa Ehlerová se zúčastnila letní školy radioastronomie v Arecibo (Portoriko). Luboš Perek se 12.-23.2 zúčastnil 38. zasedání Vědecko-technického podvýboru pro využití kosmického prostoru při OSN ve Vídni a v březnu ve španělské Seville konference "Sixth International Space Cooperation Workshop", kterou pořádal Americký ústav pro aeronautiku a astronautiku (AIAA). Dále se doc. Perek zúčastnil zasedání Výboru OSN pro mírové využití kosmického prostoru (COPUOS), které se konalo 6.-15.6. ve Vídni. Zahraničním hostem byl Jan Kouba (Geodetic Survey Canada), který se zúčastnil 19.3.-20.3. semináře kombinačního centra IERS v Praze. Miloš Šidlichovský byl v dubnu na Slovensku v Bratislavě jako oponent doktorské práce RNDr. E. Pitticha. Cyril Ron byl 8.6. na jednodenní návštěvě TU Dresden jako vedoucí pokračující diplomové práce (A. Kluegel), současně zahájil vedení práce nové diplomantky (E. Halbheer). V červnu obhájili diplomové práce a udělali státní zkoušky dva diplomanti prof. Palouše (kteří u nás pracují zatím na 20 % úvazek), pánové P. Jáchym a A. Růžička. Oba byli přijati na doktorské studium.

M. Šidlichovský, vedoucí oddělení dynamické astronomie

Kosmická tříšť a geostacionární dráha v r. 2001

LUBOŠ PEREK

V příspěvku bude podána zpráva o zasedání Vědecko-technického podvýboru OSN (únor 2001) a Výboru OSN COPUOS (5.-16.6.2001). Je možné, že na COPUOS dojde k ukončení sporu mezi některými rovníkovými zeměmi a rozvinutými zeměmi. Rovníkové země již 26 let tvrdí, že geostacionárni dráha má zvláštní vztah k zemi a že není součástí kosmického prostoru.

Otázka kosmické tříště je nyní ve středu zájmu, neboť na ní závisí budoucnost kosmických telekomunikací. Na semináři byl podán přehled letošních výsledků i problémů, které bude nutno řešit v budoucnu.

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Vladimír Ptáček

Dvacátého února zemřel dlouholetý pracovník Astronomického ústavu ČSAV a čestný člen České astronomické společnosti Ing. Vladimír Ptáček (14.7.1920 - 20.2.2001). V Astronomickém ústavu byl zaměstnán 30 let a věnoval se zde elektronické chronometrii. Zasloužil se zejména o zahájení vysílání přesného časového znamení v čs. rozhlase a vysílání vůbec prvního nepřetržitého vědeckého vysílání přesného času a frekvence v Evropě. Později, ve spolupráci s Ing. Jiřím Tolmanem, Csc. z ÚRE a Ing. Antonínem Součkem, Csc. z Výzkumného ústavu spojů, navrhl originální metodu porovnání časových etalonů využívající televizní vysílání, která našla uplatnění na celém světě. Mnoho let se autorsky podílel na publikaci Hvězdářské ročenky. Za svou práci byl oceněn cenou ČSAV, Národní pamětní medailí ke stému výročí metrické konvence, medailí Tadeáše Hájka z Hájku a čestnou stříbrnou plaketou ČSAV za zásluhy ve fyzikálních vědách.

V. Ptáček byl mnohaletým členem vedení Československé astronomické společnosti, byl jmenován jejím čestným členem.

Jan Vondrák; redakčně zkráceno

Miroslav Jarolím, dlouholetý knihovník Astronomického ústavu, zemřel 22. dubna 2001 (narozen 8.11. 1931). V ústavu pracoval celkem 45 let, po odchodu do důchodu zůstal v knihovně zaměstnán na částečný úvazek.

Blahopřejeme

Dne 16.4. oslavil své 50. narozeniny RNDr. Petr Hadrava, CSc.; 60. narozeniny oslavil dne 25.5. RNDr. Pavel Ambrož, CSc.

Personální změny

1.3. odešla do důchodu Mgr. Jana Křečková, sluneční oddělení, na ústavu pracuje dále na 50% úvazek. 9.4. nastoupil do stelárního oddělení p. Miroslav Macháček, dnem 30.4. s ním byl ukončen pracovní poměr ve zkušební době. 30.6. odchází do důchodu dlouholetá pracovnice AsÚ pí. Jindřiška Příhodová.

Informace Astronomického ústavu AV ČR rediguj í Petr Pravec a Soňa Ehlerová. V elektronické podobě jsou dostupné na World Wide Web na URL `http://www.asu.cas.cz/asu-info/`*, starší čísla pak na anonymním* `ftp` *na adrese* `asu.cas.cz (147.231.104.1)` *v adresáři* `/pub/informace-asu`. *Uzávěrka tohoto čísla byla 29. června 2001.*